

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Луцький національний технічний університет
Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України (м. Київ)
Інститут економіки промисловості НАН України (м. Київ)
Волинський осередок ВГО «Спілка економістів України», Волинський обласний центр зайнятості
Головне управління статистики у Волинській області
Київський національний університет будівництва і архітектури
ДНУ «Академія фінансового управління» (м. Київ), Хмельницький національний університет
Державний університет економіки і технологій (м. Кривий Ріг)
Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця)
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (м. Луцьк)
Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академ. С. Дем'янчука (м. Рівне)
Державний університет «Житомирська політехніка» (м. Житомир)
Мукачівський державний університет (м. Мукачеве)
Університет Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (м. Люблін, Польща)
Управління статистики у Жешуві (м. Жешув, Польща), Академія Замойська (м. Замость, Польща)
Національна торгово-промислова палата в Варшаві (м. Варшава, Польща)
Фундація «Інститут сталого розвитку» (м. Варшава, Польща)
Технічний університет – Варна (м. Варна, Болгарія)
Сільськогосподарська академія університету імені Віговта Великого (м. Каунас, Литва)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

IX Міжнародна науково-практична конференція

Луцький національний технічний університет

15 грудня 2023 року

Частина 1

THE ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS MANAGEMENT

9 th international scientifically-practical conference

Lutsk National Technical University

15 December, 2023

Part 1

Луцьк – 2023

УДК 338.24 : 330.342 (063)

А 43

ББК 65.050 : 65.013

Рецензенти:

Голян В.А. – д.е.н., професор, директор ГО «Європейський аналітичний центр»;

Черчик Л.М. – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано Вченою радою Луцького національного технічного університету (протокол № 5 від 28 грудня 2023 р.)

А 43 Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Частина 1. Луцьк, 15 груд. 2023 р., Луцьк: ЛНТУ, 2023. 391 с.

The actual problems of social and economic systems management : 9 th international scientifically-practical conference, Part 1. December 15, 2023, Lutsk: LNTU, 2023. 391 p.

Збірник містить матеріали учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», що охоплюють проблеми управління національним господарством, галузями та господарськими комплексами; управління державними фінансами та інвестиційного забезпечення відбудови України, регіонального менеджменту та міжнародного співробітництва в контексті подальшої євроінтеграції України; менеджменту та економіки підприємства; управління персоналом, трудового потенціалу, лідерства; ринку праці, зайнятості населення, соціального партнерства; управління логістичними процесами на різних рівнях господарювання, а також економіки довкілля та природних ресурсів.

Для науковців, аспірантів, студентів, практиків, які досліджують проблеми управління соціально-економічними системами різних рівнів.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Луцький національний технічний університет, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ, ГАЛУЗЯМИ ТА
ГОСПОДАРСЬКИМИ КОМПЛЕКСАМИ

Bodashevskа Y. UKRAINE'S MIGRATION CHALLENGE: OVERCOMING THE CONSEQUENCES OF THE RUSSIAN INVASION	13
Valiiova I. ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	14
Valiev R.A. INVESTMENT ENVIRONMENT IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR.....	19
Kozarzewski P. O ROŻNORODNOŚCI KAPITALIZMU W EUROPEJSKICH PAŃSTWACH POSTKOMUNISTYCZNYCH	20
Korolchuk L.V. THE ROLE OF BUSINESS IN THE IMPLEMENTATION OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPT IN THE CONDITIONS OF WAR	23
Korolchuk L.V., Blazhko Ya. Iu. DIGITAL MARKETING IN CRISIS MANAGEMENT	24
Korolchuk L.V., Chmil M.V. LABOR MIGRATION OF UKRAINIANS: CURRENT TRENDS	25
Korolchuk L.V., Yevpak S. V. MARKETING AS A MANAGEMENT FUNCTION OF ORGANIZATIONS	27
Korolchuk L.V., Tararai A. M. DEVELOPMENT OF MARKETING IN UKRAINE UNDER THE INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION.....	28
Korolchuk L.V., Kiryk V. A. THE IMPORTANCE OF SWOT ANALYSIS IN BUSINESS	29
Khodyrieva O.O., IMPRPVIG LEARNING AND MOTIVATION OF EMPLOYEES TROUGH GAMIFICATION TECHNOLOGY	30
Miszczuk A.A., Miszczuk M.H. LOCAL GOVERNMENT REFORMS AS AN ELEMENT OF BUILDING RESILIENCE OF THE STATE, SOCIETY AND ECONOMY - EUROPEAN EXPERIENCE AND LESSONS FOR UKRAINE.....	32
Radionova O. INTEGRATED APPROACHES TO AGROTOURISM DEVELOPMENT MANAGEMENT	34
Баула О.В., Тендюк В.М. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ ЄС	37
Бородіна А.С., Ляшок Н.Ю. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	39
Бородіна А.С., Попова О.Ю. КУЛЬТУРНІ РОЗХОДЖЕННЯ ТА СТИЛІ УПРАВЛІННЯ	42
Галазюк Н.М., Чугай Б.В. ІННОВАЦІЇ ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	45

Діденко А.В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	168
Буняк Н.М. ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОКАЛІЗАЦІЇ.....	170
Бородіна А.С., Подлужна Н.О. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ІНФЛЯЦІЮ В УКРАЇНІ	172
Гордєєва І.О. БАЛАНС МІЖ ЗАХИСТОМ АВТОРСЬКИХ ПРАВ І ДОСТУПОМ ДО ОСВІТНІХ МАТЕРІАЛІВ	176
Єгорова І.Г., Ізмайлов Я.О. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	177
Завгородній Д.І., Білоцерківський О.Б. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НІМЕЧЧИНИ В СФЕРІ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	179
Кузьменко Є.О. ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ АГРОПРОДУКЦІЇ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	182
Левченко І.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО АДАПТАЦІЯ У НАЦІОНАЛЬНУ ПРАКТИКУ	184
Ліщук Н.В. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА, ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ	186
Марусенко А. В. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН	189
Міголь Є.В. ЕФЕКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ МІЖНАРОДНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ КОМПАНІЙ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ	191
Поросюк С.В., Несторенко Т.П. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПЕРЕМІЩЕНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК СУБ'ЄКТУ ЕКОНОМІКИ	193
Симоненко А. Л., Корогодова О. О., Глущенко Я. І. ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН НА ПРИКЛАДІ ІЗРАЇЛЮ	196

СЕКЦІЯ №4

МЕНЕДЖМЕНТ, ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА, ЛОГОСТИКА

Koreniuk D. D. ACHIEVING EFFECTIVE FEEDBACK IN MARKETING	200
Neskorodieva I., Li Li APPROACHES TO UNDERSTANDING THE ESSENCE OF ENTERPRISE'S WORKING CAPITAL	202
Savko O., Gutsulyak V., Yefimchuk M. METHODS OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES..	204
Ovsienko S. S., Kukharuk A. D. FEATURES OF SUPPLY CHAIN DESIGN IN THE CONTEXT OF INDUSTRY 4.0	205
Андрушкевич Н.В., Польова Н.М. ОБґРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ ПІДХОДУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	208

Антонова А.О. КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	210
Ачкасова С. А., Дмитренко В. А. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВИЛ СТРАХУВАННЯ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ	213
Афанасьєва В.Д., Орленко О.М. ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ	215
Бобровник В. М. БРЕНД ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ АКТИВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ	216
Бондар-Підгурська О.В., Курзанцев Д.В., Коростелін С.В., Михальчук Д.П., Дігтярь Є.С. МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ІМІДЖ І КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА.....	219
Буднікевич І.М., Бастраков Д.А. ЕКОСИСТЕМА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА РОЛЬ МАРКЕТИНГУ В ЇЇ РОЗВИТКУ	221
Вавдіюк Н. Ю. ПОЛІТИКА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	224
Василик Н.М. ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА НАВЧАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЗВО.....	225
Волковський М. А., Мізіна О. В. ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	227
Гаража Б.В., Смирнова Т.А. ДИЗАЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ	229
Голей Ю.М. ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	231
Голівець С.М. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	234
Грищенко Ю.А. ЛОГІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДИСТРИБУЦІЇ ТОВАРІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	236
Демчук К.С. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ВАНТАЖНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ.....	238
Власенко В.А., Бурко А.О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДСИСТЕМОЮ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	240
Власенко В.А., Матвійчук Ю.М. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	243
Власенко В.А., Рибалка А.О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	246
Далюк Н.Я. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЛІДЕРА ГРОМАДИ	249
Дорошенко О.С. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЛОГІСТИЦІ СКЛАДУВАННЯ	253

Таким чином, формування ефективної підсистеми кадрової безпеки підприємства з відповідним механізмом управління є прерогативою та обов'язком вищого керівництва у процесі створення цілісної системи управління персоналом. Метою впровадження даної підсистеми є забезпечення належного механізму захисту підприємства в цілому та найманих працівників зокрема від неконтрольованого впливу чинників зовнішнього середовища.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є розробка механізму управління кадровою безпекою підприємства в умовах повоєнного відновлення економіки України.

1. Ареф'єва О. В., Литовченко О. Ю. Кадрова складова в системі економічної безпеки машинобудівних підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 11. С. 95–100.
2. Бурда І. Я. Економічна безпека підприємства та місце в ній кадрової безпеки. *Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання*. 2011. № 10. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=743/>. (дата звернення: 23.09.2023).
3. Герасименко О. М. Моделювання системи забезпечення кадрової безпеки суб'єкта господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 118–124.
4. Квач Я. П. Безпека персоналу як основний елемент системи економічної безпеки підприємства. *Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 2. С. 290–295.
5. Кондратьєва С. В. Генезис поняття «кадрової безпеки» підприємства. Наукова дискусія. *Економіка : реалії часу*. 2015. № 5 (21). С. 194–198.
6. Мігус І. П. Створення системи управління кадровою безпекою на підприємстві. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. № 4 (52). С. 213–221. URL : <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/135/154>. (дата звернення: 24.09.2023).
7. Назарова Г. В., Урдуханов Р. І. Вивчення ризиків і загроз кадрової безпеки та удосконалення їх класифікації. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 25–34.
8. Петров М. І. Економічна безпека підприємства : сутність, трактування, точки зору. *Менеджер*. 2002. № 1(17). С. 67–71.
9. Подлужна Н. О. Організація управління економічною безпекою підприємства : Автореф. дис... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / НАН України ; Інститут економіки промисловості. Донецьк, 2003. 20 с.
10. Ткаченко В. І. Сутність кадрової безпеки підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство* / голов. ред. М. М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2018. Вип. 22. Ч. 3. С. 81–84.

Власенко В.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Матвійчук Ю.М.

здобувачка вищої освіти, спеціальність 073 «Менеджмент», 6 курс

Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, Україна

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Здійснення ефективної господарської діяльності підприємствами на сучасному етапі адаптації національної економіки до вимог воєнного часу супроводжується необхідністю подолання загроз негативних чинників зовнішнього середовища, відновлення стійкого стану окремих господарюючих суб'єктів в результаті їх виходу з кризових ситуацій та забезпечення стабільної платоспроможності у майбутньому. З цих причин керівництво більшості суб'єктів ринку прагне переглянути діючі системи безпеки господарської діяльності, застосовуючи при цьому комплексний підхід щодо формування системи безпеки на підприємствах.

Актуальною та дискусійною науковою проблемою залишається необхідність формування цілісної системи безпеки на підприємствах різних організаційно-правових форм. Тобто, наразі лише ефективне поєднання функціональних підсистем в межах загальної системи безпеки підприємства є запорукою його подальшого виживання у жорстких умовах конкурентного тиску, ефективного функціонування на ринкових сегментах та динамічного розвитку внутрішніх бізнес-процесів.

Метою дослідження є обґрунтування науково-методичних підходів до формування та оцінювання ефективності системи безпеки підприємства в умовах трансформаційних змін.

Варто зауважити, що на сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин термін «безпека» розуміється як складне поняття, що містить різні його тлумачення. У суспільних науках поняття «безпека» характеризує задоволення таких потреб як існування, цілісність, незалежність, спокій та розвиток. Досить розповсюдженим є підхід, відповідно до якого безпеку визначають як «стан збереження та захищеності сталого існування та розвитку об'єкта (системи), за якого ймовірність змін, спричинених зовнішніми чи внутрішніми впливами, будь-яких параметрів (характеристик) функціонування є мінімальною» [4, с. 20]. Під безпекою слід розуміти перманентне управління статичними (постійно існуючими) і динамічними (тимчасово діючими) зовнішніми та внутрішніми загрозами з метою їх повної ліквідації, усунення або хоча б зменшення можливої шкоди від них для функціонування об'єкта із заданими цим же умовами і параметрами [8, с. 17].

Науковець Б. С. Дуб під безпекою розуміє «умови, в яких перебуває складна система, коли дія зовнішніх факторів і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що вважаються негативними по відношенню до даної складної системи у відповідності до наявних, на даному етапі, потреб, знань та уявлень [6, с. 9].

Дослідники О. Л. Герасимова, М. В. Подолян та А. В. Чачкова вважають, що «безпека – це такий стан суб'єкта, при якому ймовірність зміни властивих цьому суб'єкту якостей та параметрів його зовнішнього середовища незначна, менше певного інтервалу» [3, с. 143]. Проте, досить поверхово у запропонованому визначенні розглядаються особливості зміни якостей та параметрів зовнішнього середовища.

Професор Н. І. Верхоглядова наголошує на тому, що «безпека – це відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди для життя, здоров'я та майна громадян, а також для навколишнього природного середовища» [1]. Подібний погляд має і О. О. Сосновська, яка зауважила, що «безпека характеризується відсутністю недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю спричинення шкоди та (або) нанесення збитку» [9, с. 106]. Разом з тим, у запропонованих визначеннях не зазначаються межі неприпустимого ризику, що виступають ключовими індикаторами небезпеки.

Найчастіше категорію «безпека підприємства» розуміють як стан ефективного використання його ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, корпоративних прав) та існуючих ринкових можливостей, що дозволяє запобігати внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) та забезпечити його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії.

Українські науковці С. Б. Довбня та Н. Ю. Гічова слушно зауважують, що «безпека підприємства – це комплекс заходів, що сприяють підвищенню фінансової стійкості господарчих суб'єктів за умов ринкової економіки, які захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів» [5, с. 91]. Досить розповсюдженою є думка, що «безпека підприємства – це сукупність чинників, що забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізуючих факторів» [2, с. 35].

Узагальнюючи попередні визначення, вважаємо за доцільне запропонувати авторське трактування категорії «безпека підприємства» як сукупність організаційних, технічних, управлінських та кадрових заходів, що дозволяють забезпечити стабільне функціонування підприємства в межах визначених завдань його розвитку в умовах впливу дестабілізуючих чинників зовнішнього середовища.

Головна мета безпеки підприємства повинна полягати в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування на сучасному етапі, а також забезпечувати належні умови для реалізації наявного потенціалу розвитку в майбутньому.

Для ефективного управління безпекою підприємства повинна бути сформована відповідна система безпеки. У цьому контексті Л. В. Шарий відзначає, що «система безпеки являє собою взаємопов'язану сукупність спеціальних структур, засобів, методів і заходів, що

забезпечують безпеку бізнесу від внутрішніх і зовнішніх загроз» [10, с. 267]. На думку Т. Б. Кузенко, система безпеки підприємства – це комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних і пропагандистських заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз [7, с. 146].

Функціональними складовими системи безпеки підприємства традиційно вважають:

1. Інтелектуальну та кадрову складові.
2. Інформаційну складову.
3. Техніко-технологічну складову.
4. Фінансову складову.
5. Політико-правову та екологічну складові.
6. Силу складову.

На наш погляд, ефективна система безпеки підприємства повинна передбачати формування стану його стабільної життєдіяльності, при якому забезпечується реалізація основних інтересів на ринку товарів і послуг, захист суб'єкту ринкових відносин від внутрішніх і зовнішніх загроз та інших деструктивних чинників зовнішнього середовища.

До основних елементів системи безпеки підприємства в умовах ризиків господарської діяльності та загроз зовнішнього середовища можна віднести: захист комерційної таємниці та конфіденційності інформації; комп'ютерну безпеку; внутрішню безпеку; безпеку будинків та споруд; фізичну безпеку; технічну безпеку; безпеку зв'язку; безпеку господарсько-договірної діяльності; безпеку перевезень вантажів та осіб; безпеку рекламних, культурних, масових заходів, ділових зустрічей та переговорів; протипожежну безпеку; екологічну безпеку; радіаційно-хімічну безпеку; конкурентну розвідку; інформаційно-аналітичну роботу; соціально-психологічну та профілактичну роботу серед персоналу і його навчання з питань безпеки; експертну перевірку механізму системи забезпечення безпеки підприємства.

У процесі оцінювання ефективності системи безпеки господарської діяльності підприємства найчастіше застосовують три підходи:

1) ресурсно-функціональний підхід – передбачає оцінювання системи безпеки підприємства на основі оцінки стану використання корпоративних ресурсів за спеціальними критеріями;

2) програмно-цільовий підхід – орієнтований на розрахунок інтегральних показників, що комплексно характеризують стан системи безпеки підприємства;

3) індикаторний підхід – ґрунтується на тому, що оцінка системи безпеки встановлюється за результатами порівняння фактичних показників діяльності підприємства із розробленими індикаторами або нормативними показниками.

Зрештою, застосування саме ресурсно-функціонального підходу до оцінювання ефективності системи безпеки підприємства, на думку авторів, є найбільш доцільним в умовах високої невизначеності чинників зовнішнього середовища та нестійкого стану внутрішнього потенціалу функціональних підсистем.

Виходячи з цих підстав, рекомендований процес формування та оцінювання ефективності системи безпеки підприємства на засадах ресурсно-функціонального підходу повинен реалізуватися у наступній послідовності:

Етап 1. Визначення переліку загроз за кожною функціональною складовою системи безпеки господарської діяльності підприємства.

Етап 2. Оцінювання доцільності здійснення та вартості заходів, що пов'язані з упередженням виникнення збитків у діяльності підприємства.

Етап 3. Оцінювання ефективності здійснених заходів щодо упередження збитків у діяльності підприємства та розробка плану їх погашення (ліквідації).

Етап 4. Визначення часткових функціональних критеріїв оцінювання стану окремих складових системи безпеки підприємства.

Етап 5. Визначення причин та відповідальних осіб за недостатню ефективність здійснених заходів з метою недопущення (упередження) збитків за кожною функціональною складовою.

Етап 6. Встановлення значимості впливу часткових функціональних критеріїв у сукупному критерії системи безпеки підприємства.

Етап 7. Визначення розміру сукупного критерію системи безпеки підприємства.

Етап 8. Порівняння сукупного критерію системи безпеки підприємства, що досягнутий у звітному періоді, із попередніми результатами та результатами аналогічних підприємств.

Етап 9. Розробка заходів щодо ліквідації негативного впливу існуючих загроз та недопущення їх прояву у майбутньому за кожною складовою системи безпеки підприємства.

Етап 10. Оцінювання вартості запропонованих заходів та встановлення відповідальних осіб за їх здійснення в межах системи безпеки підприємства.

Таким чином, застосування комплексного підходу до формування та оцінювання ефективності системи безпеки підприємства дозволить його вищому керівництву впровадити весь доступний арсенал засобів впливу на ризикові чинники, джерела загроз і небезпек, що перешкоджають успішному функціонуванню та подальшому розвитку суб'єкту ринку.

Реалізація ефективної системи безпеки на підприємстві у сукупності її складових в умовах економіки воєнного часу потребуватиме проведення наступних наукових досліджень.

1. Верхоглядова Н. І. Особливості управління безпекою підприємницької діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1395/1345> . (дата звернення: 23.10.2023). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-56>

2. Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. Моделювання економічної безпеки : держава, регіон, підприємство : монографія / за ред. Геєця В. М. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 240 с.

3. Герасимова О. Л., Подоляну М. В., Чачкова А. В. Адаптація підприємства до змін зовнішнього середовища як засіб забезпечення його економічної безпеки. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 6. С. 141–146.

4. Гібридні загрози Україні і суспільна безпека. Досвід ЄС і Східного партнерства. Аналітичний документ / за заг. ред. В. Мартинюка ; Центр глобалістики «Стратегія ХХІ». Київ : [б.в.], 2018. 105 с.

5. Довбня С. Б., Гічова Н. Ю. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства. *Фінанси України*. 2008. № 4. С. 88–97.

6. Дуб Б. С. Поняття економічної безпеки підприємства в контексті розвитку сучасної української економічної науки. *Вісник Черкаського національного університету*. 2016. № 4. С. 7–21.

7. Кузенко Т. Б. Тактичне і стратегічне планування економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 3. С. 142–151.

8. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства : навч.-метод. посібник / З. Б. Живко, О. В. Червко, Н. В. Зачосова, М. О. Живко, О. Б. Баворовська, В. О. Занора ; за ред. З. Б. Живко. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 120 с.

9. Сосновська О. О. Система економічної безпеки підприємств зв'язку : монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 440 с. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/241043898.pdf> . (дата звернення: 22.10.2023).

10. Шарий Л. В. Напрями забезпечення та основні складові економічної безпеки. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2011. № 2 (11). С. 263–270.

Власенко В.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Рибалка А.О.

здобувачка вищої освіти, спеціальність 073 «Менеджмент», 6 курс
Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Стрімкі зміни зовнішнього середовища, що викликані затяжною фінансово-економічною кризою, поступовим подоланням наслідків пандемії COVID-19, загостренням суспільно-політичних процесів в умовах активних бойових дій на території нашої країни призводять до виникнення господарських ризиків та загроз у діяльності соціально-економічних систем. Сьогодні безпековий чинник функціонування бізнесу є одним із визначальних елементів

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ**

**THE ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL AND ECONOMIC
SYSTEMS MANAGEMENT**

IX Міжнародна науково-практична конференція

Луцький національний технічний університет

Частина 1

9 th international scientifically-practical conference

Lutsk National Technical University

Part 1

15 грудня 2023 року

15 December, 2023

**Відповідальний за випуск:
д.е.н., професор Шубалий О.М.**

**Відповідальний секретар:
Хомік В.В.**

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 22.12.2022 р.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. _____ Обл.-вид. арк. _____

Тираж _____ прим. Зам. № _____

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75